

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Miejsce na naklejkę.

Sprawdź, czy kod na naklejce to **E-100**.

Jeżeli tak – przyklej naklejkę.
Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

Egzamin maturalny

Formuła 2015

JĘZYK ŁACIŃSKI I KULTURA ANTYCZNA

Poziom rozszerzony

Symbol arkusza

EJLP-R0-**100**-2405

DATA: **8 maja 2024 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **14:00**

CZAS TRWANIA: **180 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **60**

Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci **właściwy arkusz egzaminacyjny**, tj. arkusz we **właściwej formule**, z **właściwego przedmiotu** na **właściwym poziomie**.
2. Jeżeli przekazano Ci **niewłaściwy** arkusz – natychmiast zgłoś to nauczycielowi. Nie rozrywaj banderol.
3. Jeżeli przekazano Ci **właściwy** arkusz – rozerwij banderole po otrzymaniu takiego polecenia od nauczyciela. Zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 13 stron (zadania 1–12).
Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Na pierwszej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
3. Rozwiązania i odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Nie wpisuj żadnych znaków w tabelkach przeznaczonych dla egzaminatora.
7. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
8. Możesz korzystać ze słownika łacińsko-polskiego oraz atlasu historycznego.

**Zadania egzaminacyjne są wydrukowane
na następnych stronach.**

Zadanie 1. (0–30)

Przetłumacz tekst na język polski.

Wyprawa Cezara z Galii do Brytanii

Caesar cum quinque legionibus et duobus milibus equitum (eundem numerum equitum in continente reliquerat) ad solis occasum naves solvit et leni Africo proventus media circiter nocte vento intermisso cursum non tenuit, et longius delatus aestu orta luce sub sinistra Britanniam conspexit. Tum rursus aestus commutationem secutus remis contendit, ut eam partem insulae caperet, ubi, ut superiore aestate cognoverat, maxime idoneus egressus esset. Qua in re admodum fuit militum virtus laudanda, qui vectoriis gravibusque navigiis non intermisso remigandi labore longarum navium cursum adaequaverunt. Omnes naves ad Britanniam meridiano fere tempore accesserunt, neque in eo loco hostis est visus.

Tekst na podstawie: C. Iulius Caesar, *Commentarii de bello Gallico* V 8
[C. Iulii Caesaris *Commentarii rerum gestarum*, ed. O. Seel, Lipsiae: B.G. Teubner, 1968].

Objaśnienia:

Caesar, Caesaris – Cezar

ad solis occasum – o zachodzie słońca

Africus, Africi – wiatr południowo-zachodni

aestu, aestus – w tym tekście tłumacz jako pływ (ruch morza)

delatus – od defero

Britannia, Britanniae – Brytania

sequor, sequi, secutus sum – tu: uwzględnić

capere – tu: dopłynąć, dotrzeć

fuit laudanda – należało pochwalić

remigandi – wiosłowania (gen.)

Przekład tekstu

BRUDNOPIS

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 2. (0–1)

Wpisz imię boga, który w mitologii rzymskiej jest panem oceanów i mórz.

.....

Zadanie 3. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Atrybut Hermesa, opiekuna podróżujących, to

- A. łuk i strzały.
- B. kaduceusz.
- C. włócznia.
- D. trójząb.

Zadanie 4. (0–2)

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Rzymianie budowali drogi, ponieważ dbali o rozwój sieci komunikacyjnej w Italii i prowincjach.	P	F
2.	<i>Via Appia</i> była uważana za królową dróg (<i>regina viarum</i>).	P	F
3.	Pozostałości rzymskich dróg nie zachowały się do czasów współczesnych.	P	F

Zadanie 5. (0–1)

Wyjaśnij, jaki związek z biografią Cezara mają idy marcowe.

.....

Zadanie 6. (0–2)

Odszukaj w tekście łacińskim i wpisz wyrazy, od których pochodzą polskie słowa. Wpisz je w takiej formie, w jakiej występują w tekście.

słowo polskie	słowo łacińskie
relikt	
konspekt	

Zadanie 7. (0–1)

Przeprowadź transformację gramatyczną podanego zdania, stosując składnię *accusativus cum infinitivo*.

Caesar cursum non tenuit.

Constat .....

Zadanie 8. (0–2)

Uzupełnij tabelę. Obok podanych form czasownika *capere* wpisz odpowiadające im formy czasownika *videre*.

ceperat	
capiantur	
cepisti	

Zadanie 9. (0–2)

Uzupełnij tabelę. Wpisz brakujące formy przymiotników. Podaj *nominativus singularis* dla wszystkich rodzajów.

	gradus positivus	gradus comparativus	gradus superlativus
1.	longus, longa, longum		
2.	gravis, gravis, grave		

Zadanie 10. (0–1)

Utwórz formę przysłówka w stopniu równym od przymiotnika *lenis*.

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
	Maks. liczba pkt	1	1	2	1	2	1	2	2	1
	Uzyskana liczba pkt									

Zadanie 11. (0–2)

Zdecyduj, czy poniższe pary zdań wyrażają dokładnie tę samą treść. Wpisz do tabeli kwalifikator P (prawda), jeśli mają tę samą treść, albo F (fałsz) – jeśli się różnią pod tym względem.

1.	Milites non intermisso labore cursum adaequaverunt. = Milites, cum labore non intermisissent, cursum adaequaverunt.	
2.	Caesar virtutem militum laudavit. = Virtus militum a Caesare laudatur.	

Zadanie 12. (0–15)

Na podstawie zamieszczonych materiałów i własnej wiedzy opisz sposoby podróżowania starożytnych Greków i Rzymian.

Źródło 1. Philip Matyszak, *Rzym za pięć denarów dziennie*

Jeśli chcesz podróżować szybciej, rozejrzyj się za statkiem wiozącym zboże do głównego portu morskiego Rzymu, Ostii; jednak decydując się na tę trasę, tracisz okazję, by podążyć do miasta Drogą Appijską, najświetniejszą chyba ze wszystkich dróg starożytnych. [...] Rzymianie są z natury szczurami lądowymi, żywiącymi do wody dogłębną, można rzec, odrazę, a podróż morzem podejmują z ponurym przeświadczeniem, że to ostatnia rzecz, jaką czynią w życiu. Przekonanie to potwierdzają poniekąd liczne wraki okrętów, zaścielające dno Morza Śródziemnego. [...] Żaden zdrowy na umyśle kapitan nie podejmie podróży między 12 listopada a 10 marca. To czas „zamkniętego morza” (*mare clausum*), gdy zimowe sztormy czynią morskie podróże zbyt niebezpiecznymi, by nawet o nich myśleć. Bezpiecznie jest poczekać przynajmniej do 27 marca [...]. A ponieważ wypłynięcie pod koniec miesiąca źle wróży, podróż i tak rozpoczniemy z początkiem kwietnia. A wówczas, zwłaszcza gdy kapitan zadbał o ofiary i obrzędy, które powinny poprzedzać każdą długą podróż morzem, statkowi sprzyjać będzie etezja – łagodna bryza, dzięki której podczas sezonu żeglarskiego trwa ruch statków handlowych i kwitnie handel w całym Śródziemnomorzu.

P. Matyszak, *Rzym za pięć denarów dziennie*, tłum. B. Tkaczow, Warszawa 2009, s. 8–9.

Źródło 2. Oktawiusz Jurewicz, Lidia Winniczuk, *Starożytni Grecy i Rzymianie w życiu prywatnym i państwowym*

Wobec takich warunków naturalnych Grecy nie przywiązywali wielkiej wagi do środków komunikacyjnych i źródła przekazały nam niewiele wiadomości o ich wozach podróżnych czy transportowych. Często i chętnie podróżowali pieszo, pokonując nawet wielkie odległości, w towarzystwie niewolnika (czy niewolników), który wiół bagaż pana na mule, ośle lub koniu. Podróże dalsze odbywano na wozach, z których przede wszystkim korzystały kobiety, dzieci i ludzie starzy. Rozpowszechniony i używany w podróży był wóz *hamaksa* lub *apene* znany już Homerowi; *hamaksą* nazywano także wóz transportowy, wyścigowy, a nawet wojenny. Taki typ wozu o szerokim zastosowaniu miał prawdopodobnie lekką budowę, ażeby mógł łatwo pokonywać trudności terenowe, szczegółów jednak nie znamy. Lektyki, *phoreia*, rzadko były używane przez Greków, korzystali z nich jedynie chorzy i ludzie starzy. W okresie hellenistycznym jednak, pod wpływem prądów orientalizujących, lektyki stały się modnym środkiem komunikacyjnym.

O. Jurewicz, L. Winniczuk, *Starożytni Grecy i Rzymianie w życiu prywatnym i państwowym*, Warszawa 1970, s. 462–463.

Brudnopis
(nie podlega ocenie)

**JĘZYK ŁACIŃSKI
I KULTURA ANTYCZNA**
Poziom rozszerzony
Formuła 2015

**JĘZYK ŁACIŃSKI
I KULTURA ANTYCZNA**
Poziom rozszerzony
Formuła 2015

**JĘZYK ŁACIŃSKI
I KULTURA ANTYCZNA**
Poziom rozszerzony
Formuła 2015